

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ
ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ
ΥΠΟΘΕΣΗ È È ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
(Προσφυγή Νο 75483/01)
ΑΠΟΦΑΣΗ
ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ
07 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2005

Η απόφαση αυτή θα καταστεί τελεσίδικη σύμφωνα με τις προϋποθέσεις, που καθορίζονται στο άρθρο 44 παρ.2 της Σύμβασης. Μπορεί να υποστεί τυπικές τροποποιήσεις.

Στην υπόθεση È È κατά της ΕΛΛΑΔΑΣ

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Πρώτο Τμήμα), που συνεδριάζει στην αίθουσα του συμβουλίου, το οποίο αποτελείται από :

κ. Λ. ΛΟΥΚΑΙΔΗ, Πρόεδρο
κ. Σ.Λ. ΡΟΖΑΚΗ
κα Φ. ΤΟΥΛΚΕΝΣ
κα Ε. ΣΤΑΙΝΕΡ
κ. Μ. ΧΑΖΙΓΙΕΦ
κ. ΝΤ. ΣΠΙΛΜΑΝΝ
κ. Σ.Ε. ΓΙΕΜΠΕΝΣ, Δικαστές και
κ. Σ. ΚΕΣΑΝΤΑ, Αναπληρωτή Γραμματέα Τμήματος,

Αφού συσκέφθηκε σε συμβούλιο στις 23 Οκτωβρίου 2003 και 17 Μαρτίου 2005

Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση, που υιοθετήθηκε την ημερομηνία αυτή :

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1.- Η υπόθεση ξεκίνησε με προσφυγή (No 75483/01) κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας, την οποία υπήκοος του εν λόγω Κράτους, ο κ. Ε.Ε. («αιτών») εισήγαγε ενώπιον του Δικαστηρίου στις 22 Οκτωβρίου 2001, δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2.- Ο προσφεύγων εκπροσωπήθηκε από το Δικηγόρο Γ. ΣΤΕΦΑΝΑΚΗ, μέλος του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπήθηκε από τους εντεταλμένους αντιπροσώπους της κ. ΑΠΕΣΟ, Σύμβουλο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και κ. Κ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ, Εισηγητή του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3.- Ο προσφεύγων διαμαρτύρεται, ιδιαίτερα, για την άρνηση του ποινικού δικαστηρίου να του χορηγήσει, ύστερα από την αθώωσή του, αποζημίωση για την προσωρινή του κράτηση.

4.- Η προσφυγή ανατέθηκε στο Πρώτο Τμήμα του Δικαστηρίου (άρθρο 52 παρ.1 του κανονισμού). Το Τμήμα του Δικαστηρίου, που είναι επιφορτισμένο με την εξέταση της υπόθεσης (άρθρο 27 παρ.1 της Σύμβασης) συστήθηκε σύμφωνα με το άρθρο 26 παρ.1 του κανονισμού.

5.- Με απόφαση της 23 Οκτωβρίου 2003, το Τμήμα έκανε την αίτηση δεκτή.

6.- Την 1^η Νοεμβρίου 2004, το Δικαστήριο τροποποίησε τη σύνθεση των Τμημάτων του (άρθρο 25 παρ.1 του κανονισμού). Η παρούσα προσφυγή ανατέθηκε στο Πρώτο Τμήμα, το οποίο ανασυστήθηκε με τον τρόπο αυτό (άρθρο 52 παρ.1).

7.- Τόσο ο προσφεύγων όσο και η Κυβέρνηση κατέθεσαν γραπτές παρατηρήσεις επί της ουσίας της υπόθεσης (άρθρο 59 παρ.1 του Κανονισμού).

ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΥ**I. ΠΕΡΙΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ**

8.- Ο προσφεύγων γεννήθηκε το 1932 και διαμένει στην Καλλιθέα.

9.- Το 1999, κατηγορήθηκε, ότι σαν συμβολαιογράφος συνέταξε συμβόλαια για την πώληση οικοπέδων συνολικής επιφάνειας 1.200.000 m² και μέσα στα οποία πιστοποιούσε άδικα, ότι ο πωλητής των οικοπέδων αυτών ήταν και ο ιδιοκτήτης τους, ενώ δεν αγνοούσε ότι στην πραγματικότητα αυτά ανήκαν σε μοναστήρι.

10.- Στις 25 Ιουνίου 1999, ο προσφεύγων κρατήθηκε προσωρινά στις Φυλακές του Κορυδαλλού, όπου παρέμεινε μέχρι τις 26 Ιουνίου 2000. Ο ανακριτής έκρινε, ότι υπήρχαν σοβαρές ενδείξεις, για να αποφασίσει, ότι ο προσφεύγων διέπραξε την παράβαση και ότι υπήρχε κίνδυνος να διαπράξει καινούργιες, αν απελευθερωνόταν. Στις 21 Ιανουαρίου 2000, η προσφυγή του κατά του εντάλματος σύλληψης απορρίφθηκε από το Δικαστικό Συμβούλιο του Εφετείου Αθηνών (απόφαση No 101/2000). Επιπλέον, στις 23 Ιουνίου 2000, το εν λόγω Δικαστικό Συμβούλιο απέρριψε την προσφυγή του για απόλυση υπό όρους (απόφαση No 1464/2000).

11.- Στις 26 Ιουνίου 2000, το Ποινικό Εφετείο Αθηνών αθώωσε τον προσφεύγοντα. Έκρινε ότι, στη συγκεκριμένη περίπτωση, δεν πληρούνταν οι προϋποθέσεις, που προβλέπονται από το νόμο, για τη στοιχειοθέτηση του εν λόγω αδικήματος. Με την ίδια απόφαση, το Δικαστήριο εκτιμά ότι ο προσφεύγων «δεν είχε δικαίωμα αποζημίωσης (.....), επειδή τα επίδικα γεγονότα αποτελούσαν σοβαρές ενδείξεις της ενοχής του, σύμφωνα με το άρθρο 533 παρ.2 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας» (απόφαση No 1926/2000). Η απόφαση αυτή καθαρογράφηκε και θεωρήθηκε στις 27 Απριλίου 2001.

II.- ΣΧΕΤΙΚΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

12.- Τα σχετικά άρθρα του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας ορίζουν :

Άρθρο 533 παρ.2

«Τα πρόσωπα τα οποία, αφού κρατηθούν προσωρινά, αθωθούν (.....) έχουν το δικαίωμα να ζητήσουν αποζημίωση (.....) αν αποδειχθεί κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, ότι δεν διέπραξαν την ποινική παράβαση, για την οποία κρατήθηκαν (.....) ή ναι υπήρχαν τουλάχιστον σοβαρές ενδείξεις εναντίον τους».

Άρθρο 535 παρ.1

«Το Κράτος δεν έχει την υποχρέωση να αποζημιώσει πρόσωπο, το οποίο (.....) κρατήθηκε προσωρινά, αν αυτό, εκ προθέσεως ή συνεπεία σοβαρού λάθους, υπήρξε υπεύθυνο της κράτησής του».

Άρθρο 536

«1. Με προφορική αίτηση του προσώπου, που αθώθηκε, το δικαστήριο, που εξέτασε την υπόθεση, αποφασίζει για την υποχρέωση του Κράτους να αποζημιώσει τον ενδιαφερόμενο, εκδίδοντας ταυτόχρονα με την ετυμηγορία, ξεχωριστή απόφαση. Εντούτοις, το δικαστήριο μπορεί να εκδώσει αυτεπάγγελτα παρόμοια απόφαση (.....).

2. Η απόφαση, που αφορά την υποχρέωση αποζημίωσης του Κράτους, δεν μπορεί να αμφισβητηθεί ξεχωριστά. Μπορεί, εντούτοις, να ακυρωθεί, όταν η απόφαση, που αφορά το κύριο θέμα του ποινικού δικαστηρίου, ακυρωθεί».

Άρθρο 537

«1. Οποιοσδήποτε υπέστη ζημία μπορεί, μεταγενέστερα, να καταθέσει στο ίδιο δικαστήριο αίτηση αποζημίωσης.

2. Στην περίπτωση αυτή, η αίτηση μπορεί να κατατεθεί στον εισαγγελέα του δικαστηρίου αυτού σαράντα-οκτώ ώρες μετά την απαγγελία της απόφασης σε δημόσια συνεδρίαση».

Άρθρο 539 παρ. 1

«Όταν αποφασίσθηκε ότι το Κράτος πρέπει να καταβάλει αποζημίωση, ο ενδιαφερόμενος μπορεί να ασκήσει αγωγή ενώπιον των αστικών δικαστηρίων, τα οποία δεν μπορούν να αμφισβητήσουν την υποχρέωση του Κράτους».

Άρθρο 540 παρ. 1

Τα πρόσωπα, τα οποία άδικα (.....) κρατήθηκαν προσωρινά, πρέπει να αποζημιωθούν για οποιαδήποτε υλική ζημία, που θα μπορούσαν να έχουν υποστεί, λόγω της (.....) κράτησής τους. Πρέπει, επίσης, να αποζημιωθούν για ηθική ζημιά (.....)

(.....)».

ΕΠΙ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

I.- ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΒΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

13.- Ο προσφεύγων ισχυρίζεται, ότι η απόφαση του Ποινικού Εφετείου, που του απέρριπτε οποιαδήποτε αποζημίωση για την προσωρινή κράτηση, δεν δικαιολογείται. Επικαλείται το άρθρο 6 παρ. 1 της Συνθήκης, το οποίο, στο σχετικό μέρος του, ορίζει :

«Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή δικάως, υπό δικαστηρίου (...), το οποίον θα αποφασίση (...) είτε επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...).».

14.- Ο προσφεύγων υποστηρίζει, ότι η απόφαση Νο 1926/2000 του Ποινικού Εφετείου αρκείται να επαναλάβει τις προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 533 παρ.2 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, χωρίς να εκθέσει λεπτομερώς τις «σοβαρές ενδείξεις», που υπάρχουν εναντίον του. Εντούτοις, το Ποινικό Εφετείο δεν τον είχε αθώωσει για έλλειψη σχετικών αποδείξεων, αλλά επειδή στην περίπτωση αυτή δεν πληρούνταν οι προϋποθέσεις, που προβλέπονται από το νόμο για τη στοιχειοθέτηση του εν λόγω αδικήματος. Επιπλέον, το άρθρο 535 παρ.1 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας προβλέπει, ότι το Κράτος δεν

είναι υποχρεωμένο να αποζημιώσει κάποιον, μόνο αν το πρόσωπο, που κρατηθεί προσωρινά, εκ προθέσεως ή συνεπεία σοβαρού λάθους, καταστεί υπεύθυνο για την ίδια την κράτησή του, κάτι που δεν συντρέχει στην παρούσα περίπτωση. Κατά συνέπεια, σύμφωνα με τον προσφεύγοντα, η απόφαση του Εφετείου Αθηνών στο θέμα της αποζημίωσης βρίσκεται σε πλήρη αντίθεση με το μέρος της ίδιας της απόφασης, που κηρύσσει την αθώωσή του.

15.- Η Κυβέρνηση υποστηρίζει, ότι το Ποινικό Εφετείο δεν αρκέστηκε να επαναλάβει το κείμενο του άρθρου 533 παρ.2 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, όπως υποστηρίζει ο προσφεύγων, αλλά αιτιολόγησε επαρκώς την απόφασή του, που του απέρριπτε την αποζημίωση. Στην πραγματικότητα, η Κυβέρνηση ισχυρίζεται, ότι το Εφετείο παραπέμπει στα γεγονότα, που οδήγησαν στη σύλληψη του προσφεύγοντα και πάνω στα οποία στηρίχθηκε το Δικαστικό Συμβούλιο για να καταλήξει, ότι υπήρχαν επαρκείς ενδείξεις για την ενοχή του.

16.- Το Δικαστήριο υπενθυμίζει, ότι, σύμφωνα με την πάγια νομολογία του, που αντανakλά την αρχή της καλής απονομής της δικαιοσύνης, οι δικαστικές αποφάσεις πρέπει να αναφέρουν με επαρκή τρόπο τους λόγους πάνω στους οποίους στηρίζονται. Η έκταση του καθήκοντος αυτού μπορεί να ποικίλει ανάλογα με τη φύση της απόφασης και πρέπει να αναλύεται υπό το φως των περιστάσεων κάθε υπόθεσης (*Ρουιζ ΤΟΡΙΓΙΑ κατά Ισπανίας*, απόφαση της 9 Δεκεμβρίου 1994, σειρά Α, Νο 303-Α, σελίδα 12 παρ. 29).

17.- Το Δικαστήριο υπενθυμίζει, ότι στην υπόθεση αυτή το Εφετείο Αθηνών απέρριψε την αίτηση του προσφεύγοντα για το μοναδικό λόγο, ότι τη στιγμή της κράτησής τους υπήρχαν σοβαρές ενδείξεις για την ενοχή του. Εντούτοις, το Δικαστήριο εκτιμά, ότι η αιτιολογία της απόφασής του, στο ιδιαίτερο αυτό σημείο, ήταν κοινότυπη και αντιφατική, επειδή παρέπεμπε στα γεγονότα της υπόθεσης πάνω στα

οποία στηρίχθηκε το Εφετείο, για να αθώσει τον προσφεύγοντα. Στην πραγματικότητα, το Δικαστήριο θεωρεί ότι το Εφετείο Αθηνών περιορίστηκε στο να επαναλάβει τις διατάξεις του άρθρου 533 παρ.2 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και να συμπεράνει, ότι εφαρμόζονται στην περίπτωση αυτή, χωρίς να το αιτιολογήσει. Τέλος, το Δικαστήριο υπενθυμίζει στο σημείο αυτό, ότι έχει ήδη επιβάλει κυρώσεις στην πρακτική των ελληνικών δικαστηρίων να απορρίπτουν χωρίς επαρκή αιτιολογία προσφυγές αποζημίωσης προερχόμενες από πρόσωπα, που έχουν κρατηθεί προσωρινά και μετά αθώθηκαν (βλ. *ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ κατά Ελλάδα*, απόφαση της 29 Μαΐου 1997, *Συλλογή αποφάσεων 1997 – III*, σελίδα 960 παρ. 42-43 τελευταίου βαθμού, *ΣΑΚΚΟΠΟΥΛΟΣ κατά Ελλάδας*, No 61828/2000, παρ. 50-51, 15 Ιανουαρίου 2004).

Λαμβάνοντας υπόψη τους παραπάνω συλλογισμούς, το Δικαστήριο καταλήγει, ότι συντρέχει παραβίαση του άρθρου 6 παρ.1 της Σύμβασης.

II.- ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

A.- ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ

18.- Ο προσφεύγων διεκδικεί το ποσό των € 1.775.496,43 για τη ζημία, που υπέστη λόγω της παραβίασης του άρθρου 6 παρ.1 της Σύμβασης. Ιδιαίτερα ισχυρίζεται, ότι, κατά τη διάρκεια της κράτησής του, δεν μπόρεσε να ασκήσει τα καθήκοντά του, πράγμα, που συνεπάγεται απώλεια εισοδήματος, η οποία ανέρχεται στο ποσό των € 308.145. Το υπόλοιπο ποσό αντιστοιχεί στην ηθική βλάβη, την οποία υπέστη.

19.- Η Κυβέρνηση δηλώνει, ότι το αίτημα του προσφεύγοντα είναι «υπερβολικό». Η απώλεια των εισοδημάτων, την οποία ισχυρίζεται ο προσφεύγων, είναι «λανθασμένη» και «αβάσιμη». Κατά συνέπεια, η Κυβέρνηση εκτιμά, ότι η διαπίστωση της παραβίασης

της Σύμβασης αποτελεί επαρκή δίκαιη ικανοποίηση για οποιαδήποτε ζημία, που υπέστη ο προσφεύγων.

20.- Το Δικαστήριο εκτιμά, ότι η μοναδική βάση, που πρέπει να ληφθεί υπόψη για την παροχή δίκαιης αποζημίωσης στην υπόθεση αυτή βρίσκεται στο γεγονός, ότι ο προσφεύγων δεν μπόρεσε να επωφεληθεί ενώπιον του Ποινικού Εφετείου των εγγυήσεων του άρθρου 6. Ειδικότερα, το Δικαστήριο κατέληξε για την υπόθεση σε παραβίαση της εν λόγω διάταξης, λόγω του ότι η άρνηση καταβολής στον προσφεύγοντα αποζημίωσης για την κράτησή του δεν ήταν επαρκώς αιτιολογημένη. Δεν θα μπορούσε να υπολογίσει ποια θα ήταν η έκβαση της υπόθεσης στην αντίθετη περίπτωση, αλλά δεν κρίνει παράλογο να σκεφθεί ότι ο ενδιαφερόμενος υπέστη απώλεια πραγματικών ευκαιριών (*mutatis mutandis, ΠΕΛΙΣΣΙΕ και ΣΑΣΣΙ κατά Γαλλίας*, απόφαση της 25 Μαρτίου 1999, Συλλογή 1999 – II σελ. 302, παρ. 80). Σε αυτό προστίθεται ηθική βλάβη, την οποία η διαπίστωση της παραβίασης της Σύμβασης, που αναφέρεται στην παρούσα απόφαση δεν επαρκεί για να θεραπεύσει (*ΣΑΚΚΟΠΟΥΛΟΣ κατά Ελλάδας*, No 61828/2000, παρ. 56, 15 Ιανουαρίου 2004).

Αποφασίζοντας δίκαια, με βάση το άρθρο 41 της Συνθήκης, το Δικαστήριο χορηγεί στον προσφεύγοντα το ποσό των € 10.000, πλέον των φόρων επί του ποσού αυτού.

B.- ΕΞΟΔΑ ΚΑΙ ΔΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ

21.- Ο προσφεύγων ζητά, επίσης, € 14.673,51 για τα έξοδα και τις δικαστικές δαπάνες, που πραγματοποιήθηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου. Δεν προσκομίζει αποδεικτικό έγγραφο ή σημείωμα αμοιβών.

22.- Η Κυβέρνηση υποστηρίζει, ότι το ποσό αυτό είναι υπερβολικό. Εκτιμά, ότι το ποσό, που χορηγήθηκε για το λόγο αυτό, δεν πρέπει να υπερβαίνει τα € 1.500.

23.- Σύμφωνα με την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η επιδίκαση των εξόδων και των δικαστικών δαπανών με βάση το άρθρο 41 προϋποθέτει, ότι αποδεικνύονται πραγματικά, αναγκαία και, επιπλέον, εύλογα ως προς το ύψος των επιτοκίων τους (ΙΑΤΡΙΔΗΣ κατά ΕΛΛΑΔΑΣ (δίκαιη ικανοποίηση) (GC), No 31107/96, § 54, CEDH 2000 – XI).

24.- Επειδή πρόκειται για έξοδα και δαπάνες, που πραγματοποιήθηκαν για τις ανάγκες εκπροσώπησης του προσφεύγοντα ενώπιον του Δικαστηρίου, αυτό κρίνει, ότι οι αξιώσεις του δεν είναι ούτε αναλυτικές, ούτε συνοδεύονται από τα απαραίτητα δικαιολογητικά. Πρέπει, λοιπόν, να απορριφθεί η προσφυγή του (βλ. μεταξύ άλλων ΤΕΡΖΗΣ κατά Ελλάδας, No 64417/2001, παρ. 36, 29 Ιανουαρίου 2004)

Γ.- ΤΟΚΟΙ ΥΠΕΡΗΜΕΡΙΑΣ

25.- Το Δικαστήριο κρίνει κατάλληλο να βασίσει τα επιτόκια των τόκων υπερημερίας στο οριακό επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, αυξημένο κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΟΜΟΦΩΝΑ

1. *Αποφαίνεται* ότι υπάρχει παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης
2. *Αποφαίνεται* ότι
 - το εναγόμενο Κράτος πρέπει να καταβάλει στον προσφεύγοντα μέσα σε διάστημα τριών μηνών από τότε που η απόφαση θα καταστεί οριστική, σύμφωνα με το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης, € 10.000 για υλική και ηθική βλάβη, πλέον των φόρων επί του ανωτέρω ποσού.
 - από τη λήξη της εν λόγω προθεσμίας και μέχρι την καταβολή, το ποσό αυτό θα αυξηθεί με απλό επιτόκιο ίσο με το οριακό επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής

Τράπεζας, που εφαρμόζεται κατά την περίοδο αυτή, αυξημένο κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

3. *Απορρίπτει* την αίτηση δίκαιης ικανοποίησης για το επιπλέον.

Συντάχθηκε στα γαλλικά, μετά κοινοποιήθηκε γραπτώς στις 07 Απριλίου 2005 σε εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του Κανονισμού.

Υπογραφές

Σαντιάγκο ΚΕΣΑΝΤΑ

Λουκής ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ

Αναπληρωτής Γραμματέας

Πρόεδρος

Επικύρωση του φωτοαντιγράφου στο Στρασβούργο στις 07.04.2005 από το Σ. ΚΕΣΑΝΤΑ, Αναπληρωτή Γραμματέα

Υπογραφή Σ. ΚΕΣΑΝΤΑ

Ακριβής μετάφραση από το συνημμένο αντίγραφο στα γαλλικά

Αθήνα, 03.06.2005 Η Μεταφράστρια Ε. Παπαμαύρου